

MARIBORSKI DELAVEC

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 5⁵⁰ mesečno.

četrletno K 16⁵⁰.

Če si pride naročnik sam v upravnništvo po list: Mesečno K 5[—]. — Inzerati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik po 4. uri popoldne z datumom drugega dne.

Posamezna številka stane 30 vin.

Uredništvo in uprava:

Narodni dom (vhod iz Kopališke ulice)

Telefon št. 242.

Padec boljševiške vlade. — Beg voditeljev.

Krvavi sen Bele Buna (prej Kohna) in Samuelyja, dveh iz Galicije na Ogrsko prišlih židov, je proč. Bela Kun je izročil vlado drugim voditeljem ter pobegnil s Samuelyjem, Landlerjem in Poorom v Nemško Avstrijo. Razen Samuelyja so jih s posebnim vlakom v salonskem vozu prepeljali iz Brucka na Dunaj. Dunajska socialnodemokratska vlada je skrivala prihod krvoločnih boljševiških voditeljev, da bi jih na Dunaju ne sprejeli na način, ki bi ga zaslužili, ter jih je lepo sprejela v svoje varstvo, namesto da bi »ljudske poverjenike« zopet izročila njihovu narodu. In ravno Dunaj, kjer je pustil pred tremi dnevi deželni glavar Sever plakirati brezizjemni izgon vseh Ogrov, ki so prišli od začetka mesca marca, naj bi nudil gostoljubno streho pobeglim terorističnim voditeljem. Tudi one poštene Ogre, ki so pobegnili na Dunaj, da rešijo svoje življenje, je gospod Sever izgnal ter jih na ta način izročil budimpeštanskim rabljem. Ko so pa ti rablji sami pribežali na Du-

naj, jih je socialnodemokratska vlada slavnostno in gostoljubno sprejela. Komunistični duh dr. Bauerja še vedno preobvladuje! Samuely, ki ni vedel, da ga bodo na Dunaju tako ljubeznivo sprejeli, je v Lichtenwörthu pri Dunajskem Novem mestu izvršil samomor. Pobegnil je z nekim tihotapcem. In ko ga je prijelo orožništvo, je mislil, da so ga spoznali ter se ustrelil.

Še dva dni prej je izjavil Kun v pogovoru z antantnim zastopnikom v Brucku, da bo prišlo do grozovitih počestnih bojov v Budimpešti, predno se bo podrgel. Bojevati se hoče do zadnje kaplje krvi svojih delavcev... Zdaj je pa brez strela pobegnil v gorško gnezdo, ki mu ga je pripravila nemškoavstrijska vlada, le Samuely je bil tako nespameten, da ni storil istega.

Da je bil precej previden, je dokaz to, da je vzel s seboj 138.000 K modrih (ne ogrskih) bankovcev in velike vsote v ameriški, angleški in švicarski vrednoti, ki jih je imel ta »patriot« s seboj. Sicer so imele tudi v svilo oblečene soproge in druge ženske spremljevalke Kuna in tovarišev

velikanske vsote denarja pri sebi. Kje so jih neki zaslužile?

Antanta z novo vlado v Budimpešti tudi ni zadovoljna. Tam diktirajo dosedanji sodelavci Kuna in Samuelyja. Haubenreich, dosedanji vodilni vojaški organ Kuna in Samuelyja je zdaj zopet vojni minister in njegovo prvo delo je bil preki sod. In drugi novi možje so tudi vladali s Kunom in Samuelyjem in so sokrivi njihovih krvavih činov.

„Rdeči rabelj“, tako so imenovali celo njegovi pristaši moža, ki se je pred tremi dnevi na svojem begu iz Budimpešte pri Dunajskem Novem mestu sam ustrelil. Tibor Samuely, kakor rečeno gališki žid, 28 let, eleganten v svojem nastopu in dober govornik, je bil za časa vojne le par dneh na fronti ter pobegnil potem k Rusom. Zdi se, da je šel tam v šolo. Na Ogrskem je bil eksekutivni organ svojega tovariša Kohna (Kuna) in je z nekako perverzno slastjo nastanjeval najumazanejšo sodrgo pri meščanskih rodbinah. Sam si seveda ni ničesar pritrjavaj ter živel sijajno. V svojem elementu je bil, ko mu je dal Kun pravico, v provinci ustanavljati takozvana »leteča krvava sodišča« ter takoj izvrševati smrtne obsodbe. To je izvrševal z zločinskim sovraštvom in brezmejno krvoločnostjo, ki je bila podobna že blaznosti in vsled česar ga je sovražil ves ogrski narod.

Izum proti trčenju vlakov.

Pisec teh vrst je bil že dvakrat v veliki nevarnosti trčenja vlakov, enkrat pa pri tem neznančno ranjen. Marsikdo čitateljev je bil tudi že kdaj v veliki nevarnosti trčenja — morda ne vedeč — ali pa celo v vlakcu, ki je trčil... Večkrat sem že čul vprašanje: kje se vozi varneje v slučaju trčenja: začetkom vlaka, sredi ali na koncu? Vse to je jasen dokaz, da smo bili izročeni doslej na milost in nemilost — nevarnosti trčenja vlakov. In ta nevarnost bo tem pogostejša in tem večja, čim bolj bo v bližnji bodočnosti po splošnem miru, odprtju mej in oživiljenju dela naraščal dan za dnem tovorni in osebni promet na železnicah in čim več osebnih in brzih vlakov bo vozilo!

Prezreti ne smemo dejstva, da se je na železnicah z večjim prometom storilo vse, da se kolikor mogoče omeji trčenje vlakov. Upeljali so napravo blokovnega sistema, vlakoznanilnice, vožnje vlakov v postajni razdalji itd. in s tem trčenja le deloma omejili — toda ni je bile naprave, ki bi mogla trčenja vlakov popolnoma preprečiti in zato so se pojavljala zdaj tu zdaj tam večja in manjša trčenja, vmes strahovita in katastrof. z ogromnimi škodami in številnimi človeškimi žrtvami...

Vzroki trčenja vlakov.

Po upeljavi blokovnega sistema, ki onemogoči postaji električnim potom, da bi mogla postaviti izvozno oziroma uvozno progovno znamenje na »prosto«, dokler ni prejšnji vlak dospel v sosedno postajo, oziroma dokler stoji v isti postaji vlak na istem tiru, po katerem bi imel voziti sledeči vlak, je ostal edini in vedni vzrok trčenju — neopazena prevozitev na »stoj!« stoječih progovnih znamenj pri izvozu iz postaje, sredi proge pri vlakoznanilnicah in pred uvozom v postajo ter vsled tega tudi nadaljevanje vožnje z nezmanjšano hitrostjo.

Iz katerih vzrokov lahko strojevodja progovno znamenje — ki morda stoji na »stoj!« — sploh ne opazi? Taki vzroki so: megla, temna deževna in viharo vreme, snežni meteži, če sapa vali dim pred strojem, če bi vsled opravka na stroju, vsled utrujenosti ali nenadnega obolenja na progovno znamenje pozabil, če bi bil proge nevedeč, itd.

Kako naporno je včasih strojevodjevo opazovanje progovnih znamenj v slabih okoliščinah iz hitrejših vozečih vlakov že po dnevi, a še napornejše je po noči! Včasih ugasne tudi luč na kakem progovnem znamenju. Proge več strojevodja pozna v nerazgledni temni noči le po času in po oyinkih, v katerih se nagne stroj

zdaj na to, zdaj na ono stran, kje da je in kdaj se ima bližati kakemu progovnemu znamenju katero mora opazovati. Če je nerazsvetljeno ter nima ne bele, ne rdeče luči, mora vlak ustaviti, da se prepriča, ali stoji progovno znamenje na »prosto« ali na »stoj!« In če bi ne opazil progovnega znamenja, ki ni razsvetljeno ter zato vozil dalje — kako lahko bi trčil, morda že v nekaj minutah, z vso silo na istem tiru stoječ ali vozeč vlak!

Slovenski izum. Poskusna vožnja.

V tem oziru se je posrečil železniškemu asistentu g. Zvonimiru Masletu velik izum naprave, ki vedno čuva nad varnostjo vožnje ter začne v trenutku preteče nevarnosti — ko strojevodja na »stoj« stoječe znamenje ni opazil — sama zavirati stroj, oziroma pri osebnih in brzih vlakih tudi vozove, in dajati s številnimi kratkimi žvižgi znamenje, da se mora stroj oziroma vlak hitro ustaviti. Naše novo železniško ravnateljstvo v Ljubljani je naročilo izumitelju, da izdelata tako napravo in jo udeja na stroj, na kar je odredilo poskusno vožnjo na 31. mal. srpana t. l. na progi Ljubljana-Brezovica.

Kljub nevihti, ki je malo poprej pridrvela čez Ljubljano, je prihitelo na Vič — kjer je bil začetek nevarnega dela proge — vendar obilo občinstva iz Ljubljane.

V številnih mestih, tako v Hajdusobozslo, Debreczinu, Szolnoku, Veszprimu itd. so na njegovo povelje vršile usmrtilve kar v masah, čemer je vedno osebno prisostoval. Če je prišel s svojo teroristično četo, obstoječo iz ruskih vojnih ujetnikov in domačih zločincev, ki so bili do zob oboroženi, v kak kraj, jim je dal naprej povelje: „Polovite par buržoazijcev ter jih pobesite!“ Tako so pomorili pred njegovimi očmi v Szolnoku 87, v Debreczinu 80 in v Budimpešti več nego 500 meščanov. Pod njegovim poveljstvom so z orožjem zadušili delavsko stavko v Eisenstadtu in pa kmečki upor na Zahodnem Ogrskem. „Kri“ je bila ona beseda, ki jo je vedno in vedno ponavljal v svojih govorih. Očividci pripovedujejo, da je imel Samuely pri usmrtilvah s svojim suhim, obritim obrazom, s svojim nizkim čelom, svojimi črnimi lasmi, svojimi svetlikajočimi se očmi nekaj satanskega.

In za ta dva človeka je naša jugoslovanska socialna demokratična stranka priredila stavko 20. in 21. julija. Lepi vzori! . . .

Nemška bela knjiga.

Nemška vlada v Weimarju je izdala belo knjigo o predzgodovini premirja. Vsebuje vse akte iz časa od 14. avgusta do novembra.

Bela knjiga podaja v velikih potezah sledeči razvoj: Izhodišče velike mirovne akcije je cesarska seja v Spaa dne 15. avgusta 1918. Dočim je general Ludendorff še sredi mesca julija 1918 določno izjavil, da bo tedanja ofenziva sovražnika končno in odločno porazila, se zdaj smatra, da ni več mogoče, vojaško zmagati, in da je treba misliti na sporazum s sovražniki in sicer z nevtralnimi posredovanjem. Cesar se je odločil, da je treba čakati na gotovi trenotek, ko bi se Nemčija sporazumela s sovražnikom. Po njem je državni kancelar sledeče zaključil posvetovanje: Diplomatično se morajo pričeti presti niti glede sporazuma s sovražnikom v primernem trenotku. Tak trenotek se nudi po zadnjih uspehih na zahodu.

Šele 7. septembra je prišlo do delne izpremembe. Generalfeldmaršal pl. Hindenburg se strinja s tem, da posreduje kaka nevtralna država v svrhu, da pride takoj do razgovora. Poskusi niso dovedli do cilja.

Poskusni vlak je privozil točno. Na njem smo opazili predstavnike ravnateljstva južne železnice, centralnega nadzornika Vrečkota in prometnega referenta g. Pregelja, ki sta izstopila. Na stroju je stal predstavnik ravnateljstva višji nadzornik g. inž. Schneller kojemu je izumitelj svoj čas predložil svoj izum in pa izumitelj g. Masle.

Stroj se je pomaknil do progovnega znamenja, ki je stalo tudi pozneje med vožnjo v obe smeri na „stojl“ Na progovnem znamenju je bila prav neznatna prožilna naprava. Na strojevi strehi pa je bila glavna naprava. Na robu strehe je bil prožilni vod, ki je bil v zvezi z mehanizmom, ki je pozneje pri vožnji zavrnil stroj in priklopljeni voz ter dajal žvižge s parno piščaljo. Naprava proti trčenju vlakov je duhovito zamišljena, mojstrsko delo in vendar tako enostavna!

Stroj je odhitel nazaj proti Ljubljani in se skoro vračal. S hitrostjo 40 km na uro se je bližal, da uide mimo na „stojl“ stoječega progovnega znamenja na Brezovico, odnosno na nevaren del proge. Gledalci so z napeto nestrpnostjo pričakovali . . . Nastala je tišina, katero je motil le hrum bližajočega se stroja . . . Naprava se je dotiknila progovnega znamenja in oživel . . . Prvi žvižg — drugi — tretji itd., vsi rezki in kratki! Med gledalci je nastal smeh in veselo razpoloženje . . . Sledilo si je z mate-

Medtem bistveno poostri polom Bolgarske situacijo. Od 21. septembra nadalje se pojavlja v aktiv misel, v svrhu mirovni gogajanj obrniti se direktno na Ameriko. Priprave se vrše. 29. in 30. septembra je državni tajnik pl. Hintze zopet v velikem glavnem stanu. Uspeh posvetovanj je razviden iz brzojavke pl. Hintzeja na berlinski urad dne 29. septembra ob 9. uri 40 minut zvečer.

Prosim na podlagi ukaza njegovega Veličanstva in soglasja gospoda državnega kancelarja zaupno sporočiti na Dunaju in Carigradu, da predlagam, ponuditi predsedniku Wilsonu mir na podlagi njegovih 14 točk ter ga povabiti, da skliče mirovno konferenco v Washington ter pozve k takojšnjemu premirju. Če naši zavezniki soglašajo, bi nanovo se snujoča vlada ta predlog na primeren način poslala predsedniku Wilsonu, tako da bi šel predlog najprvo od tukaj.

Še isti večer so iz Berolina brzojavili na Dunaj in Pero.

V teh dneh stopi akcija v nov štadij. Najvišje armadno poveljstvo prosi najnujnejše, da se takoj odpošlje mirovna ponudba ravno zaradi akutne nevarnosti vojaškega položaja. 1. oktobra popoldne da Hindenburgu sporočiti kanclerjevemu namestniku Payerju:

Če je bila do danes zvečer 7. do 8. ure gotovo, da bo badenski princ Maks sestavil vlado, se more čakati do drugega jutra. Če bi bila pa sestava vlade dvomljiva, tedaj smatra za potrebno, da se danes ponoči poda izjava.

V predlogu, ki ga stavi zastopnik najvišjega armadnega vodstva dne 2. oktobra dopoldne pred strankinimi voditelji državnega zbora, je bil tudi v tem velikem krogu ostro začrtan nujni položaj. Badenski princ Maks se kar najbolj brani proti nameravani mirovni akciji.

Dne 2. oktobra da sam general Ludendorff telefonirati načrt note, ki bistveno soglašajo s poznejšim besedilom. Badenski princ Maks vzdržuje svoje pomisleke. Še 3. oktobra vpraša pismeno: Ali se najvišje armadno vodstvo zaveda, da more dovesti pričetek mirovne akcije pod pritiskom slabega vojaš-

matično natančnostjo blizo 30 kratkih žvižgov in nato žvižganje na dolgo. Gledalci so hiteli gledat za vlakom, ki je med tem obstal.

Nato je vozil stroj v nasprotno smer proti Ljubljani — za katero progovno znamenje se velja — in zato ni naprava pri tej vožnji tudi nič delovala.

S hitrostjo brzovlaka — z 70 km na uro — je pridrvel stroj vnovič mimo. Uspeh je bil isti kot prej.

Z največjo dopustno brzino brzovlaka na tej progi — z 80 km na uro — je pridrvel stroj v tretje mimo progovnega znamenja. Naprava je zopet delovala. Med gledalci je nastala živahna govorica. Napravo je vse hvalilo . . .

S tem je bil dosežen rekord v varnostnih napravah na železnicah. Uveljavil se je slovenski izum v korist domovini in tujini . . .!

Popoln uspeh.

Poskusna vožnja je s tem popolnoma uspela in dokazala, da trčenje vlakov po upeljavi te naprave v zvezi z blokovnim sistemom ne bodo več mogoča ne na progah, ne na postajah. Dokazala je pa tudi, da se naprava z istim uspehom lahko uporablja na enotirnih železnicah, ker pri vožnji v nasprotni smeri, za katero progovno znamenje ne velja, nič ne deluje.

Alarm parne piščali, ko je naprava sama ustavljala stroj, je bil vsakokrat naravnost pre-

kega položaja do izgube nemških kolonij in nemškega ozemlja, najbrže Alzacije in Lotaringije in čisto poljskih okrožij vzhodnih provinc? Isti dan je odposlal Hindenburg, ki je bil v Berolinu, državnemu kancelarju še enkrat pismeno izjavo, da vzdrži najvišje armadno vodstvo svojo zahtevo, da se takoj odpošlje mirovna ponudba.

Političen pregled.

Odgovor Protiću. Beograd, 3. avgusta. Današnja „Demokratija“ prinaša pod naslovom „Protićeva ostavka“ uvodnik, v katerem izvaja: „G. Protić je obelodanil v novinah tekst ostavke, ki jo je predal Njegovemu kraljevskemu Visočanstvu regentu in priobčil predsedniku Narodne Skupščine. Obelodanil je vest te ostavke prej, nego je z njo seznanil svoje drugove v kabinetu, prej nego je obvestil o njej predsedstvo Narodne Skupščine, ki se sestane v ponedeljek, a kar je najlepše, on je to ostavko sestavil kot običajen pamflet, tako da bi mogla konkurirati dostojno s članki kake „Tribune“, ni pa dostojna za visoka mesta, ki jim je namenjena, t. j. za krono in Narodno Predstavništvo. G. Protić je obrazložil svojo ostavko z razlogi, ki se niso bili nikdar navajali v ministrskih sejah.“ V stavki navaja g. Protić difference glede notranje politike. No, te difference niso obstajale, dokler je g. Protić mislil, da more brezpogojno računati z g. Pribičevićem. Še le od takrat, ko se je demokratska stranka spojila s strankami Zveze srbske opozicije v Demokrasko zajednico, datirajo nekatere difference med g. Protićem in Pribičevićem. — G. Protić se pritožuje v ostavki tudi na železniške razmere, ne omenja pa, da ne funkcijonirajo sedaj v nobeni deželi železnice brez prikorja; posebno pa ne navaja koliko je finančni minister kriv, da železniške razmere niso urejene tako, kakor bi železniški minister to želel. G. Protić ne zameta niti dureta v naših financah. On se ne pritožuje v ostavki niti, da vojska in orožništvo ne prejmeta mesečne plače, da izgubljam milijarde vsled neureje ega valutnega vprašanja, ne omenja v svoji ostavki niti tega, koliko je delal, oziroma bolje: koliko ni delal minister za javna dela. Popolnoma razumljivo je, da se sklicuje na svoje nespretno in nevesče vodeno zunanjo politiko, kar je dovedlo do tega, da smo danes najslabše zastopana dežela v inostranstvu. Razumljivo je, da se g. Protić v svoji ostavki ne pritožuje glede obsega in načina izvršitve agrarne reforme. On se je vezal z begi, grofi in baroni, v obče s predstavniki velike posesti, pa mu ne more konventirati agrarna reforma, ki ima v prvi vrsti pred očmi

senetljiv, velikanski: blizo 30 rezkih, kratkih žvižgov si je sledilo po kratkih prenehljajih — nato pa je žvižgala piščal brez prenehanja, dokler niso postavili izproženo napravo zopet v prejšnjo stanje. Zavora pa zamore zavreti naprava istotako hitro kot strojevodja. Škoda, da je ravnateljstvo poskušalo vožnjo le s strojem in enim vozom, dočim bi bilo imelo, če bi bilo poskušalo vožnjo s celim vlakom — še drug učinek: vsled splošnega vacuum-zaviranja vozov bi vlak tudi takrat, ko je vozil z brzino 80 km obstal že na zelo kratko razdaljo!

Naloga našega ministrstva saobračaja je sedaj, da takoj uporabi ta izborni izum ki se mora ne le v izogib ogromnih materialnih škod trčenj, ampak tudi v izogib človeških žrtev — torej le v nepreračunljivo korist države, železnic, potnikov in davkoplačevalcev nemudoma upeljati po vseh železnicah, zlasti ker naprava tudi malo stane in ni potrebna predelava strojev. Vsako zavlačevanje ima lahko težke posledice, da prehitri dvomljivo varnost naših železnic po odprtju mej in splošnem oživiljenju dela dan za dnem vedno večji promet in z njim že nekaj prav katastrofalnih trčenj vlakov. Nadejamo se, da imamo v novem železničnem ravnateljstvu predstavnike, ki bodo znali dati izumu — najkrajšo smer . . .!

interes našega kmečkega ljudstva in brigo za njegovo bodočnost. Dobro je, da je razlika med demokratami in radikali v razumevanju agrarnega vprašanja jasno podčrtal. „Gospod Protič“ se sklicuje na novinarske članke, da upraviči svoje postopanje v momentu, ko se skušajo narodne vrste stroti in napeti vse svoje moči; on se ne vpraša, komu je služil s svojo ostavko: našemu narodu ali komu drugemu. Jasno se vidi tendenca njegove ostavke: strankarski interes naše države zahteva še nekoliko članov radikalne stranke v kabinetu. To znači od g. Protiča napovedana »rekonstrukcija«. Gospod Protič bi hotel, da »rekonstruirajo« kabinet. Po njegovem o našanju v ministrskih sejah in po njegovi ostavki, ki znači unikum v parlamentarni hi-toriji, ne more on več rekonstruirati kabineta, niti ne more priti v položaj, da razpravlja o tem z Demokrasko zajednico. G. Protič je v najtežjih časih našega narodnega življenja razbil koalicio strank, ki je bila pozvana, da osigura narodu pogoje za njegovo bodočnost. G. Protič je element destrukcije in uničevanja, ne pa dela in stvarjanja. Radi tega je on nesposoben, da nosi današnjo situacijo. Najboljši dokaz temu za celi svet je obrazložjenje ostavke.

Dnevne novice.

Vladnega komisarja g. dr. Pfeiferja v slučaju odsotnosti namestuje uradni ravnatelj g. Köchler.

Tržno nadzorstvo je prevzel živino-zdravnik g. Hinterlechner.

Zadnja številka češkega lista „Union“. Iz Prage nam poročajo: Dne 1. avgusta je zadnjič izšel nemško pisani češki list „Union“. Ustanovil ga je pred 58 leti znani politik Skřejšovský. Imel je namen, pospeševati sporazum med Čehi in Nemci. Nadaljni razvoj politične konstelacije je zahteval, da ta naslov ni več odgovarjal razmeram in izpremenili so ga v „Politik“. Pod tem naslovom je služil list mnogo let Čehom kot informacijski organ, dokler ga niso pred par leti zopet izpremenili v „Union“. Večkrat je prinašal tudi članke o nas Slovencih.

Mariborski dopisnik „Naprejev“ je postal dovtipen, obenem pa menda prebira Pieteršnikov slovar ter izbira najlepše besede, ki jih ima slovenski jezik, na primer: vlačugar-ska podel, nestamen, pljunek v obraz itd. Toda to nas prav čisto nič ne ženira. Veseli nas le, da je tudi dopisnik zdaj zadovoljen, da se znani upor, ki je sledil socialnodemokratski stajki, ni ponesrečil, ker je bil otroče — neumno zasnovan. Mi smo pa mnenja, da so bile strožnice karlovačkoga pešpolka one (tr)ške igrače, ki so preprečile, da se uporniki niso združili z drugimi boljševiškimimi elementi, ki so vsled vednega hujskanja „Napreja“ komaj čakali, da bi pomedli z slovenskimi „buržoazijci“ v Mariboru.

Mariborčanom in mariborski okolici v pomislek. Skoro vse nam in naši državi nevarne elemente je obdelavalo časopisje, — zakaj se se neki prizanaša mariborskim zagriženim nemškimi zdravnikom? — Za danes naj natančneje orišem dr. Neuwirtha. Javnosti brzkone ni znano, da je temu človeku že od nekdanj vse, kar je slovansko, zoperno in ostudno. Za časa njegovega vojaško-zdravniškega službovanja v domobranski vojašnici je ta »gospod« naše bolne vojake, pri marodnih vizitah psoval s »windischer Hund«, »windische Schwein« in to se je dogajalo dan za dnevom; koliko teh revežev je dal kaznovati »wegen Belästigung des Arztes« in ni bilo človeka, ki bi bil dal našim vojakom zadoščenje za tako postopanje. — Če želi dr. Neuwirth tozadevnih dokazov, smo rade volje pripravljenu dati iste na razpolago. Toliko v vednost mariborčanom in ljudstvu iz okolice, ki se vedno daje zaslužka temu človeku, ko imamo vendar že nekaj novih slovenskih zdravnikov v Mariboru.

Sramotilne napise na kralja, prestolonaslednika ali generala Maistra se večkrat zjutraj vidi na kaki steni, kdor bi storilca pri pisanju zasačil, naj ga brez usmiljenja izroči prvi straži.

Za notarje kot sodne komisarje je zšel nov tarif.

Kavarnar Meran-a. Pred par dnevi je šla družba treh Slovencev v kavarno Meran. Bilo je ob 21. (9.) uri. Tolsti kavarnar sedi pri mizi. Na slovensko naročilo »kave« se oglasi: »Meine Herren, Polizeistunde«. Na to izjavo družba vošči »lahko noč« in gre proti izhodu. Ko je že pri vratih, ji v zahrbet zagostoli kavarnarjev zabrekli glas: »Glückliche Reise«. Slovenske obiskovalce tega lokala obveščam o tem dejstvu, da se jim ne zgodi kaj jednakega. Sapienti sat . . .!

Stotnik Carara zopet v Mariboru. V pondeljek se je peljal član bivše italijanske misije v Mariboru, stotnik Carara, skozi Maribor. V avtomobilu je imel polno žensk. Če se je ustavil pri svojih prijateljih v Mariboru, še ne vemo. Izvedli pa bomo, če gotovi gospodje tudi zaklepajo svoje vile, kadar imajo tako visoke obiske.

Podpore onim rodbinam, katerih vzdrževanje je navezano na zaslužek na orožno vajo odišlih se bodo vsled naredbe deželne vlade na podlagi tozadevnih upravičenih prošelj tudi v bodoče nakazovale. Prošnje je vlagati pri pristojnih okrajnih komisijah za preživljanje.

Tobakarna v Melju hiš. št. 14 je podeljena Slovincu g. Franu Belle.

Razpis službe. Na državni realki v Mariboru je razpisana služba ravnatelja. Redno opremljene prošnje je predložiti po predpisani poti višjemu šolskemu svetu v Ljubljani najkasneje do 15. avgusta 1919.

Porotno sodišče v Mariboru. Za tretje redno porotno zasedanje so imenovani: g. Tomaž Cajnkar, deželnosodni višji svetnik in vodja okrožnega sodišča — kot predsednik in za namestnike, višjega deželnosodnega svetnika Antona Levca, višjega deželnosodnega svetnika Aleksandra Ravnikarja, deželnosodnega svetnika Karla Kočevarja in deželnosodnega svetnika Oskarja Deva.

Zadnje vesti.

(Posebna telefonska in brzopjavna poročila „Mariborskemu delavcu“).

Novi meščanski ministri na Ogrskem.

Dunaj, 4. avgusta 1919. »Bureau Express« poroča: Deloma že preustrojena budimpeškanska vlada je pozvala iz ječe osvobojenega Martina Lovassyja, naučnega ministra v kabinetu Karolyi, in Štefana Szaba, predsednika zveze malih poljedelcev, naj vstopita v ministristvo. Lovassy je ima največ upanja, postati šef bodočega koalicijskega ministristva. Poznejša poročila pravijo, da je bil Lovassy imenovan za notranjega ministra, Miksa Fenijö, ravnatelj deželne zveze ogrskih industrijelcev, pa za trgovinskega ministra.

Rusi z aeroplani prevažajo denar.

Ratibor, 4. avgusta 1919. Pri Dziergowiecu je danes dopoldne padel skoro gotovo poljski veleaeroplan goreč na tla. Pasajirji, osem mož, so mrtvi. V aeroplanu so imeli tudi poštne golobe. Razentega so dobili železniški uradniki cele vreče ruskega denarja.

Velika nesreča Capronijevega zrakoplova.

Rim, 3. avgusta. Capronijev zrakoplov, ki je bil na potu iz Benetk v Milan, je nedaleč od Verone padel na tla, pri čemer se je 14 oseb ubilo. Med žrtvami sta urednik Ciprina lista „Corriere della Sera“ in urednik Zanghiere lista „Secolo“.

Italija v zadregi.

Lugano, 4. avgusta. Kakor poročata »Secolo« in »Corriere della Sera« iz Pariza, je sklenila italijanska delegacija z visoko

amerikansko financo, ki jo zastopa v Parizu firma Morgan, pogodbo glede posojila večjih milijard, ki bodo, kakor meni »Secolo«, zadoščale zajamčiti potrebo Italije glede ameriškanskih surovin in živil za dobo treh let. Pogodba pa potrebuje še soglasja Wilsona, ki je pa odvisen od soglasja Italije glede rešitve Jadranskega vprašanja, kakor jo želi Wilson. V Italiji si ne morejo predstavljati, da bo šel Wilson s svojim nasprotstvom proti nacionalnim željam Italije do takega pritiska ki meji že na izsiljevanje. F. ktično je pa treba največje pospešitve. Turinska »Stampa« pravi, da zapade koncem julija za 6 milijard italijanskih inozemskih zakladnih listov. »Corriere della Sera« pravi, da bo šel Tittoni v London, da se posvetuje z Lloyd Georgejem. Če se mu bo posrečilo pridobiti Francijo in Anglijo, tedaj je upati, da konečno tudi Wilson ne bo več odrekal svojega soglasja združenim voljam teh treh velevlasti.

Uvedba rednih razmer na Ogrskem.

Budimpešta, 4. avgusta 1919. Odredba vlade ukazuje, da se vsi od 21. marca izdani ukazi glede omejitve tiskovne svobode neveljavni. Glede časopisja je zdaj merodajen vladni zakon iz l. 1918, ki garantira popolno tiskovno svobodo. V današnjem min. svetu so sklenili, da izdajo novo odredbo, da izgube veljavo vsi ukazi, izdani po 21. marcu t. l. glede državnih pravdnistev in sodišč. Sodišča in državna pravdnistva naj prično z organizacijo in starim personalom, obstoječim pred 21. marcem, svoje delovanje. Naredba je stopila takoj v veljavo. Poljedelski minister Takacs, trgovinski minister Dowsak in državni tajnik dr. Balacs so včeraj podali programatične izjave, v katerih so zavzeli svoje stališče napram odredbam, ki so potrebne za prehodno dobo.

Antanta zahteva razorožitev rdeče armade na Ogrskem.

Dunaj, 4. avgusta. Podpolkovnik Romanelli je v imenu italijanske misije poslal včeraj budimpeštanski vladi noto, v kateri izjavlja, da spričo vkorakanja romunskih — torej antantnih čet — v Budimpešto ni več potrebno, imeti na Ogrskem večjo oboroženo vojaško moč. Vsled tega smatra za potrebno, predlagati ogrski vladi, da zniža armado na stanje, kakor je določeno v pogojih premirja, nadalje da v najkrajšem času razoroži civilno prebivalstvo ter takoj prične z razorožitvijo in odpustitvijo rdečih čet.

Vkorakanje Čeho-Slovakov.

Budimpešta, 4. avgusta. Danes zjutraj so se pričeli Čeho-Slovaki premikati od demarkacijske črte naprej. Ne gre za vojaško, marveč za politično intervencijo, ker se hočejo Čehi vsaj z malim delom svoje armade udeležiti okupacije Budimpešte.

Osveta nad edinburškim ljudskim komisarjem.

Dunaj, 4. avgusta 1919. Gustava Entzenbrunnerja, dosedanjega poveljnika rdeče garde v Oedenburgu, so njegovi lastni ljudje zvezali na rokah in nogah, ga transportirali v mesto ter ga snoči tam kot morilca po prekem sodu obsodili in ustrelili. Entzenbrunner je dal župnika Nikiša in mnogo meščanov in kmetov na grozovit način usmrtiti.

Antanta zahteva Belo Kuna. — Szamuely morilec Tisze.

Dunaj, 4. avgusta 1919. Kakor poročata »Telegraph«, zahteva antanta izročitev Belo Kuna. Szamuely, ki je izvršil samomor, je umoril Tiszo,

Odločilna posvetovanja v Moskvi. — Koalicijska vlada namesto sovjetske vlade. — Ljening hoče odstopiti.

Berolin, 4. avgusta. Posebni poročevalci lista „Vossische Zeitung“ izve iz Stockholma od petrograškega zaupnika, da se vrše v moskovskem kremu posvetovanja, ki sicer še niso končana, ki pa kažejo vladno tendenco, sedanjemu moskovsko diktaturo izpremeniti v vlado, ki naj bi omogočila sporazum z ostalim svetom. Pri teh v Moskvi se vršilih posvetovanjih igra vprašanje koalicijske vlade glavno vlogo, pri čemur menda hočejo sprejeti v to koalicijo ne le menjševikov in socialnih revolucionarcev, marveč celo ortodoksne socialne demokrate. Kot žrtev za to koalicijo se ponuja Ljening, ki hoče odstopiti od vodstva vlade, če se garantira, da ostane Čičerin vodja zunanje politike in Trocki organizator armade. Odstop Ljeninga bi pomenjal, da hoče sovjetska Rusija v razmeroma kratkem času preiti iz diktatorskega boljševizma v več ali manj demokratični socializem.

Vodja špartakistov dr. Levin aretiran.

Inomost, 4. avgusta 1919. »Allgemeine Tiroler Zeitung« poroča, da je 2. avgusta ponoči aretirala italijanska obmejna straža vodjo monakovskih špartakistov dr. Levina ter ga odvedla v Inomost.

Razne novice.

Vsem tistim, ki imajo še kake pomisleke napram Nemcem, naj jim na nje osvežijo spomin naslednji verzi, ki javno spričujejo, kako bi se godilo Slovincem, če bi bila zmagala Nemčija (resen memento tudi Italijanom!):

Guter Rat in höchster Not.

Knotig, schlotig, rüd' und frech

Ist der nationale Tschech';

Frecher noch um ein'ge Grad

Ist der lausige Kroat;

Doch am frechsten — notabene! —

Ist in Laibach der Slovene;

Was der Erdball trägt an Knoten,

Alles hat er überboten.

Solch ein Rauhbein, solch gemeines,

Gibt es ausser ihm wohl keines. —

Weisst du, Deutscher, was ich meine?

Hau dem Frechdachs doch mal eine.

MALA OZNANILA.

Zlata ura od dragonske vojašnice do Pobrežne ceste 9 včeraj zgubljena. Kdor mi jo prinese dobi lepo nagrado. Naslov pové upravništvo »Marib. delavca«. 3—1

Sprejme se pri Štajerskem obmejnem poveljstvu gospodična z dobro prakso v strojepisju kot I. pisarniška moč. Plača 300 K mesečno. Nastop 15. avgusta. Prosilke naj se zgledajo 8. ali 9. t. m. v poslopu okrajnega glavarstva, soba št. 18 v pritličju. 2—1

Mlatilnice

in slamoreznike, stroje za koruzo luščiti, izdeluje in prodaja **Franjo Farič**, tovarna, Pobrežje pri Mariboru. 3—1

Ugodna prilika!

Godbeni automat, izvrstno ohranjen, se po ceni proda. **Franjo Farič**, tovarna, Pobrežje pri Mariboru. Kupuje in popravlja stare automate. 3—1

I. Mariborski bioskop

Tegetthoffova cesta.

Največje in najmenitnejše kino-podjetje v Jugoslaviji.

V sredo, dne 6. do 8. avgusta 1919

Dva sveta

Drama v 4 dejanjih. V glavni ulogi **Harry Walden**

Ste videli našega Fricika?

Veseloigra v 3 dejanjih. V glavni ulogi **A. Rieck.**

Predstave se vrše sedaj ob ¼18. in ¼20. uri zvečer. V nedeljah in praznikih ob ¼15. 16., 18. in 20. uri.

Špirit

kupi za vsako ceno **Viljem Mali**, damski frizer, Maribor, Šolska ulica 3. 3—1

Za popravljanje večje množine sodov se sprejme

SODAR

dobra delavska moč in tudi nekaj pomožnih delavcev. Plača po dogovoru. Zglasiti se je pri okrajnem glavarstvu v Mariboru, I. nadstr. soba št. 20. 2—2

Brata Vošnjak

PTUJ

Trgovina z usnjem, čevlji in surovimi kožami.

Elegantni box calf in chevreaux čevlji. — Fini čevlji iz črne in rujave teletine. — Navadni čevlji iz rujave kravine, podplatni in podpetni ovek, drete, platno.

V zalogi »Tiskovne zadruga« v Mariboru je izišla brošura

„Jugoslovanska mučenika Zrinski in Frankopan“

Spisal **Matija Pirc**, profesor v Mariboru.

Brošura stane 1'—K, s poštnino 1'05 K Dobi se v vseh knjigarnah. Šolskim vodstvom pri večjih naročilih 10% popusta.

Prva jugoslovanska tovarna za poljedeljske stroje, stavbeno in umetno ključavničarstvo, mehanična delavnica za kolesa in avtomobile

Franjo Farič, Pobrežje pri Mariboru

Nasipna ulica 20

Specijaliteta: Izdelovanje kemičnih peči, motorjev na bencin in olje, finih železnih in lončenih štedilnikov, železnih ograj, instalacija plina in vodovodov.

Popravljalnica vsakovrstnih strojev, spojevanje strtega litega železa ter sploh vsa v to stroko spadajoča dela.

Vlivanje železa in medenine v lastni tovarni. — Kupuje staro železo!

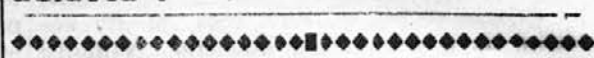

Agitirajte za „Mariborskega Delavca“ in med prijatelji našega tiska za „Tiskovno zadrugo“ v Mariboru.

Raznašalci časopisov

Invalidi, dobe lep zasluzek. Zglase naj se v upravništvu „Mariborskega delavca“.

Zlet Mariborske sokolske župe v Ptuj dne 7. septembra 1919.

„Mariborski delavec“

se prodaja v Mariboru v sledečih trgovinah in tobakarnah:

Weixl Vilko, Glavni trg
Glavna trafika, Glavni trg
Ortner Jožef, Schmidov trg 2
Mahalka J., Gosposka ulica
Czadnik L., Stolna ulica
Specijalna trafika, Grajska ulica
Handl Karolina, Tegetthoffova cesta
Pristernik Mar., „ „
Schifko Terezija „ „
Schön, Tegetthoffova cesta „ „
Schifko Marija, Melje „ „
Pichler Ana, „ „
Jurko Marija, Koroška cesta „ „
Lackner J., Vitrinska ulica „ „
Kos A., Marijna ulica (pri sodniji) „ „
Scheidbach H., Magdalenski trg „ „
Nerath F., Magdalena, Franc Jož. ul. „ „
Kresnik Ana, „ „
Majer J., Pobrežje, Brezka cesta 21 „ „
Jarc Jožefa, Glavni kolodvor „ „
Leber F., Koroški kolodvor „ „

